

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VÄLJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

Toimetus, tel. 475-91. Talitus, tel. 468-24
TALLINN, Toomkooli 13.

Tellimishind aastas Kr. 5.—
ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—
üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR
JA VASTUTAV TOIMETAJA
A. FULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektsooni juhataja J. Janusson
Sektsooni nõukogu esimees A. Meerits
Põllumajandussektsooni juhataja J. Kurkus
Sektsooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp
Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 23

Tallinn, 6. juunil 1939

V aastakäik

SISU:

	Lk.
PÕLLUMAJANDUS	
Põllumajandusloendus	410
TÖÖSTUS JA KAUBANDUS	
Ühing „Eesti Lihaekspordi“ tegevus 1938. a.	418
Lühinudiseid	414
LAEVANDUS	
Prahiturg	415
Punkrisõtte hinnad	416
PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD	
Võiturg	416
Peekonturg	417
Tapaloomade ja lihaturg	417
Toornahkadeturg	417
Kanamunaturg	418
Piimaturg	418
Teraviljaturg	418
Linaturg	419
Kartuliturg	419
Aedviljaturg	419
Kalaturg	420
VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED	
Piirituse tarvitus Lätis apr. 1939.	422
Puuturg	422
Tollialandus tekstiilkaupadelt	422
Eksporivõihinna alandamine	422
Lõikustõde mehhaniseerimine	422
Leedu väliskaubandus k. a. esimese 4 kuu jooksul	422
Kaubandustööstusettevõtete arv Leedus	422
Leedu kaubaliikluse ümberkujunemine	423
Piimatoodangu tõstmine Leedus	423
Veise- ja loomalihaturg Rootsis	423
Norra väliskaubandus 1939. a.	423
Šveitsi majanduse ülevaade	424
Šveitsi piimatootjatele antava riigi toetuse ajuti- tine jätkamine	424
Sisseveokitsenduste kaotamine Islandis	424

CONTENTS:

	Page
AGRICULTURE	
Agricultural Census	410
INDUSTRY AND TRADE	
Activity of the „Eesti Lihaekspord“ Association in 1938	418
Sundry Information	414
SHIPPING	
Freight Market	415
Coal Prices	416
AGRICULTURAL MARKETS	
Butter Market	416
Bacon Market	417
Cattle and Meat Market	417
Rawhide Market	417
Egg Market	418
Milk Market	418
Grain Market	418
Flax Market	419
Potato Market	419
Vegetable Market	419
Fish Market	420
FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION	
Latvian Alcohol Consumption in April, 1939	422
Latvian Timber Market	422
Latvian Customs Duties Reduced on Textile Goods	422
Export Butter Prices Reduced in Latvia	422
Mechanisation of Harvesting Work in Latvia	422
Lithuanian Foreign Trade in the First Four Months of the Current Year	422
Number of Commercial Industrial Enterprises in Lithuania	422
Reorganisation of Lithuanian Goods Transport	423
Increase in Lithuanian Milk Production	423
Swedish Cattle and Meat Market	423
Norwegian Foreign Trade in 1939	423
Swiss Economic Conditions	424
State Subsidies to Swiss Dairy Farmers Tem- porarily Continued	424
Import Restrictions Abolished in Iceland	424

PÖLLUMAJANDUS

PÖLLUMAJANDUSLOENDUS. — AGRICULTURAL CENSUS.

Dr. agr. E. Jaska.

Käesoleval 1939/40. a. korraldatakse Eestis ja ka teistes maades põllumajandusloendus. Loendus korraldatakse Rahvusvahelise põllumajandusliku instituudi algatusel kõikjal ühiste põhimõtete alusel ning selle ülesandeks on põllumajandusolukorra selgitamine ja kaasaaitamine põllumajanduse edasisele kavalkindlale arendamisele. Seega kujuneb põllumajandusloendus laiaulatuslikuks rahvusvaheliseks uurimistööks, millel põllumajanduse edendamisel on määratu suur tähtsus. Eriti on sel loendusel suur tähtsus Eestis, kuna meie olulisemaks ülesandeks on põllumajandust kui meie tähtsamat ja laialdasemat tootmisala püüda igakülgselt arendada.

Põllumajandusloenduse seaduse alusel arvestatakse põllumajandusloendusega põllumajanduslikud varad, inimtööjõud ja tootmisharude seis. Kui palju on meie põllumajandusel, varu hoonete, loomade, masinriistade, viljajuruude, metsa ja põllumajandussaaduste kujul, on esimesi ülesandeid, mida põllumajandusloendus peab tegema kindlaks. Teiseks tähtsamaks ülesandeks on inimtööjõu küsimused põllumajanduses. Kui palju on loendusejal inimtööjõudu põllumajanduses ning missugused on üksikute tootmisharude, s. o. ikkivilkute ja viljade, kasvupinnad, tuleb märkida teiseks ja kolmandaks ülesandeks põllumajandusloendusele. Seega on põllumajandusloendus üheltpoolt nn. põllumajanduslik inventuur ning teisalt mitm. tootmisvahendite tarvitamise ja põllumajandusliku tootmise tulemuste ülesmärkimine ja hindamine.

Põllumajandusloenduse tähtsus põllumajanduse arendamisel.
Importance of the Agricultural Census in Agricultural Development.

Viimaseil aastail on meil tõstetud esikohale maa-viljakuse arendamise küsimused. Lääne-Euroopa põllumajandusl. mais on viljasaagid ha kohta tunduvalt kõrgemad meie saagest. Kahtlemata ei sõltu saakide kõrgus üksi kliimast, vaid suures osas maaharimisest ja väetamisest. Nende tootmistegurite otstarbekas rakendus

sõltub aga maaparandustööde läbiviimisest. Nämetatud asjaolude tõttu on k.a. põllumajandusloenduses juhitud tähelepanu eriti maakorraldusile ja maaparandustööde tulemusile ning edasisele võimalusile ja tarvidusile. Viimaste otstarbekas lahendus toob kindlasti kaasa üldise maaviljakuse tõusu, millega paranevad ühtlasi loomade söötmissolud ning tõusevad loomasaaduste toodangud. Seega on kogu meie põllumajanduse arendamise alus suures osas rajatud maade kultiveerimisele. Kui palju maad on kuivendatud, kui palju vajab kuivendamist ja kividest puhastamist, on küsimused, millele ei saa edasi praeguses põllumajanduse ülesehitavas ajajärgus.

Maaparandustööde vajalikkuse selgitamine oleks seega põllumajandusloenduse tähtsamaid ülesandeid, kuid ka paljude teiste küsimuste kohta vajatakse selgust üleriiklikus ulatuses. Näit. on väga oluline teada, kui palju meil kasvatatakse üksikuid põllukultuure, kui palju on, näit., lk. a. nisu ja rukki all ning missuguses suunas toimub üksikute viljade kasvupindade muutus. Samuti on olulise tähtsusega väetisainete tarvitus üksikute väetisainete järgi, ning missuguseid kultuure väetatakse. Nende andmete teadmine lubab väetisainete tarvitamist, kui see toimub mittedoovitatavalt, juhtida õigeisse raamesse. Viimane asjaolu on aga meie põllumajandusele suure tähtsusega, sest väetisainete kulutatud summad on küllalt suured. Maa-viljakuse küsimustega on seoses ka ikkivilkora küsimused. Kuidas on viljade ikkivilkord üksikuis piirkonnits ning missuguseid parandusi viia läbi, selks peab põllumajandusloendus andma vastust.

Loomade arvu kui ka nende koostise teadmine lubab näha ette loomasaaduste toodangute kujunemist lähemal aastail. Kuna loomasaaduste, eriti sealiha, turustamine vahetungudel on piiratud, on kaubanduslepingute sõlmimisel tarvilikud andmed, millised näitavad, kui palju meie võime turustada üht või teist põllumajandussaadust. Seega on loomade arvu ja koostise teadmine peale

põllumajanduse ka tähtis rahvamajanduslikult.

Viimaseil aastail on meil kujunenud õige teravaks põllumajandusliku tööjõu küsimus. Põllutööliste sissevedu Poolast on senini aidanud vähendada meie põllutööliste puudust, kuid sellele nähtusele igatahes meie ei saa rajada tulevikus tööjõudude saamisvõimalusi. Kahtlemata tuleb meil mehhaniseerimisvõimalusile juhtida järjest suuremat tähelepanu. Selle võimaluse aluseks on aga meie praegune masinate ja riistade seisund. Kuidas ja mis suunas on toimunud masinate ja riistade arvuline liikumine viimasel 10-elt aastail ja missuguses suunas soodustada masinate ja riistade soetamist, on küsimus, mille lahendamist nõuab tegelik elu. Samuti on tarvilik selgitada inimitööjõu küsimust koguse, s. o. arvuliselt, kui ka nende tööjõudude mihuse-väärtuse suhtes.

Suuremaais talundeis on tööjõusaamine muutunud raskeks, teisalt on väikemajapidamisi, millised võiksid osa tööjõudu anda väljaspoole. Kuidas siin olukord on tõeliselt ja kuidas saaks tööjõuküsimust korraldada otstarbekalt, seks on vaja jällegi andmeid.

Põllutööliste küsimusega on seoses nende korterihud. Seks on võetud loenduskuinimustikkude eluruumide loendus elumajades. Samuti on ehitustegevuse jälgimiseks tarvilik saada andmeid viimasel 10 aastail ehitatud elumajade ja lautade arvu kui ka tarvitatud materjalide kohta. Viimaste teadmine võimaldab ühtlasi ehitustegevuse soodustamisküsimusi lahendada senisest põhjalikumalt. Ka on iseloomustavaid põllumajanduse üldisele arengule, näit., puhassigalla, kanala, siloja puurkaevu jne., millede arvu järgi saab ülevaate senisest arengukäigust. Kas siin on tarvilik võtta tarvitusele teatavaid abinõusid nende arendamiseks, peab näitama põllumajandusloendus. Samuti on käesolevas loenduses võetud sisse kodukaunistamisküsimused ja teisi kodukultuuri taset näitavaid asjaolusid.

Põllumajanduse rahvamajanduslik tähtsus avaldub peamiselt põllumajandusliku turutoodangu kujunemises. Seda osa põllumajanduslikust toodangust, mis läheb rahvamajanduslikku ringikäiku turutoodanguna, tuleb meil seetõttu eriti hinnata. Nimetatud

asjaolude tõttu on põllumajandusloenduse küsimustikkude võetud ka küsimused, millede kaudu saab hinnata turutoodangu suurust kui ka talundite omatarvitust. Ühtlasi näeme, missuguseid põllumajandusloodusi üksikud piirkonnad turustavad ning missuguses vahekorras see on toimunud. Viimane asjaolu on eriti tähtis õigele hinnapolitikaile, kuna sellest sõltuvad põllumeeste rahalised sissetulekud.

Viimasel ajal on olnud talundite parandamiseaduse tähtsuse elavaid mõtteavaldusi. Selle küsimuse selgitamisel on aga oluliseks asjaoluliks parandusvõla küsimus, missuguse suurust põllumajandusloendusega piiritakse teha kindlaks. Ühtlasi on tänavuses põllumajandusloenduses juhitud tähelepanu põllumehe isiku kohta käivaile asjaoludele, millised eelmises loenduses peagu puudusid.

Beltoodud näiteist nähtuvad põllumajandusloenduse tähtsus ja vajadus. Kuid need näited iseloomustavad põllumajandusloenduse tähtsust ja ulatust siiski ainult osaliselt. Peale nende teostatakse põllumajandusloendusega suuremaid uurimusi veel aianduses ja kalanduses. Mõlemad tootmisalad on meil kujunenud kiirelt tähtsaks ja nende edasiseks arendamiseks on statistilised andmed vajalikud.

Aiandusloendus. K. a. põllumajandusloenduses on juhitud erilist tähelepanu meie arenevale põllumajanduslikule tootmisalale, s. o. aiandusele. Aianduse tähtsus on näidanud viimaseil aastail tunduvalt edukust ja seetõttu on selle tootmisalal seisundi lähem analüüs kõigiti tarvilik ning edasiste arendamisvõimaluste loomine meie rahvamajandusele kiirelt tähtis.

Neid aiandusi, millised toodavad aedsaadusi pidevalt müügi otstarbeks ning vastavad teatavale iseloomustavatele tunnuseile, loendatakse põhjalikumalt kui väiksemaid ja ainult omatarvituseks tootvaid aiandusi. Neis on tõstetud esikohale uurimus kasvatavatate sortide kohta, missuguste tähtsus aianduses on suur. Andmed kasvatavatate puuviljasortide ja nende ulatuse kohta võimaldavad meil hinnata puuviljakasvatuse seisundit ning juhtida aianduse arengut puuviljakasvatuse alal senisest otstarbekamalt.

Meie aedsaaduste turustamine on toimunud senini võrdlemisi hooajaliselt, mis nähtus on ebasoovitav mitte ükski aedsaadusi tootjale, vaid selle all kannatab ka meie väliskaubandusbilanss. Välismaise puuvilja sissevedu ei saa aga pidurdada enne, kui meil jätkub oma aedsaadusi pidevalt kogu aasta. Siin tulevad esijoones arvesse säilivad sordid ja kohased säilitamisruumid. Mõlemat küsimust püütakse selgitada aian- dusoendusega ning anda alused vastavale korraldusile, millised peaksid lahendama sellised ebasoovitavad nähtused. Peale eel- nimetatud asjaolude püütakse aian- dusoendusega lahendada teisi küsimusi, millede tähtsus meie aian- duses ei ole väike. Üht- lasi on aian- dusoendus aluseks jooksvale aian- dussatistikale.

Kalandusoendus. Põllumajandusloendusega *Fishing Census* koos viiakse läbi ka nn. kalandusloendus, millise vajaduse ja täht- suse kohta võib märkida järgmist. Esijoo- nes tuleb tähendada, et kalandusloendus vii- akse läbi neis majapidamisis, millised omavad kalapüüniseid ja püüavad kalu müügi otstar- bel. Seega tehakse loendusega esijoones kind- laks kalandusega tegelevate majapidamiste arv. Nimetatud asjaolu kindlakstegemisega on seoses küsimus: missuguse tähtsuse mood-ustab kalandus tööalana, s. o. kas on see loendusele kuuluva majapidamise pea- või kõr- valtöölala. Samuti on loenduse ülesandeks kalandusega tegelevate isikute arvu kind- lakstegemine. Seega saaksime statistilise andmestiku kalanduse tähtsusest rahva töö- alana.

Kalurite töö õiglasemat hindamist meie rahvamajanduses ja ühtlasi majanduspoliitika kohandamist vastava kütseala huvides peak- sid loendusandmed kõigiti võimaldama.

Kalurite töö teatavasti nõuab väga mit- mesuguseid tootmisvahendeid. Esijoones on muidugi tarvilikud püünised ja ujuvabinõud. Nende loendus on kalandusloenduses tähtsa- maid. Loendus peab näitama, missuguseid püüniseid ja kui palju neid meil on. Kas need püünised on otstarbekad edukaks kala- püügiks või mitte, on küsimused, milliseid püütakse selgitada kalandusloendusega. Nen- de küsimuste selgitamist nõuab tegelik elu

püüniste ostude soodustamise ja püüniste kindlustamise mõttes. Ei ole sugugi loomu- lik nähtus, et õnnetuste puhul jäävad kahjud ainult kalurite ja nende perekondade kanda, vaid õigem tee oleks, kui riisiko kalapüügil langeks kogu ühiskonnale. Seega suudaksid kalurid ka õnnetuse korral edukalt töötada omal kütsealal edasi. Selle korralduse läbi- viimiseks peab kalandusloendus andma jällegi aluseid statistiliste andmete kujul.

Edasi on kalandusloenduse eesmärgiks sel- gitada ujuvabinõusid. Missugused paadid on tarvitusel kalapüügil ja kalade veoks, on kaht- lemata olulisi küsimusi kalanduses. Kas praeguste paatide arvu ja koosseisuga on meie kalanduse edasine arendamine võimalik, või tuleb ka siin võtta ette teatavaid korraldusi ja parandusi, on küsimus, mille lahendamist nõuab meilt tegelik elu. Samuti on sellega tihedas seoses kalapüügipiirkondade küsimus.

Tähtsamaid küsimusi, mis nõuab kiirelt lahendamist, on kalade turustamise küsimus. On ju teada, et näit. suure saagi puhul ka- lade hinnad randades langevad tunduvalt. See- ga ei ole kalureil tavaliselt suuremast saagist erilist tulu, kuna hindade nõrgenemine seda taas vähendab. Seega tuleme hooajaliste püükide turustamise ühtlustamise juurde, mille võimaldajaiks on erilised hooned ja ruu- mid. Kui palju neid meil on üksikuis ran- dades ning missugused nad on, on küsimused, milliseid kalandusloendus püüab selgitada. Võib-olla tuleb siin mõndagi korraldada üm- ber, võib-olla riiklikul võimul aidata kaasa nende arvu ja töövõime tõstmisel. On selge, et kalurite töövaeva tuleb hinnata ning selle eest tasuda. Seks tuleb viia läbi rida kor- raldusi, missuguseiks on vajalikud vastavad statistilised andmed.

Eeltoodud näited selgitavad kujukalt ka- landusloenduse tähtsust. On aga veel palju teisi päevakohaseid ülesandeid, milliseid ka- landuses on tarvilik lahendada, kuid juba eel- toodud näited õigustavad kalandusloenduse, ning kalurite oma huvides peaks olema loen- duse hea õnnestumine.

Kokkuvõte. Eeltoodud ülevaatest näh- *Summary.* tub, et põllumajandus- loendus ühes aian- duse ja kalandusloendusega on kui inventuur meie tähtsamaist tootmis-

aladest. Seega saame esijoones põhjaliku ülevaate meie põllumajandusest ja kalandusest, ning neid tulemusi võrreldes 1929. a. loendusega — ülevaate meie põllumajanduse

arengust viimasel kümnel aastal. Ühes sellega võib põllumajandusloenduse andmete abil juhtida meie põllumajandust senisest kiiremale ja edukamale arengule.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

ÜHING „EESTI LIHAEKSPORDI“ TEGEVUS 1938. a. ACTIVITY OF THE „EESTI LIHAEKSPORT“ ASSOCIATION IN 1938.

A. Paala.

Ühing „Eesti Lihaekspord“ asutati 12. II 37 amtud Eksporttapamajade tegevuse korraldamise seaduse alusel. Nimetatud seaduse kohaselt Ühing „Eesti Lihaekspord“ alustas tegevust seninitegutšenud nelja eksporttapamaja ühingute õigusjärglasena.

Ühing „Eesti Lihaekspordi“ ülesandeks on:

1) eksporttapamajades sigade ja teiste loomade tapmine ja töötlemine, 2) elusloomade ja loomasaadustega kauplemine sise- kui ka välismaal ja 3) elusloomade ning loomasaaduste ekspordi edendamise.

Ühing „Eesti Lihaekspordi“ liikmeiks võivad olla põllumehed ja juriidilised isikud, kellede tegevus on seotud põllumajandusega.

1938. a. lõpul oli Ühing „Eesti Lihaekspordi“ 2100 liiget.

Ühing „Eesti Lihaekspordi“ juhtivaiks organeiks on:

- 1) asemikukudekogu,
- 2) nõukogu,
- 3) juhatus ja
- 4) revisjonikomisjon.

Asemikukudekogu valitakse liikmete poolt valimisringkondade järgi proportsionaalselt ringkonnas asuvate liikmete arvule. Asemikukudekogu koosneb vähemalt 80 liikmest. Tema on ühingu kõrgeim juhtiv organ, millele kinnitab aruanded ja eelarved, valib ühingu esimehe, nõukogu ja revisjonikomisjoni ning otsustab ühingu ellu puutuvad põhilise tähtsusega küsimused.

Nõukogu koosneb ühingu esimehest ja vähemalt 9 liikmest. Tema valib ühingu juhatusliikmed, annab juhiseid juhatuse tegevuseks, otsustab kinnisvarade omandamise ja võõrandamise ning teeb ettepanekud asemikukudekogule.

Juhatus koosneb esimehest ja 2 liikmest.

Juhatus on ühingu tegevuse juhtija ja asemikukudekogu ning nõukogu otsuste elluviija.

Ühinguul töötavad järgmised tööstused:

- 1) eksporttapamajad ühes vorstitööstusega Tallinnas, Tartus ja Võhmas,
- 2) konservitööstus — Tallinnas,
- 3) seebitööstus — Tallinnas,
- 4) pagaritööstus — Tallinnas.

Väliskaubanduse allal on Ühing „Eesti Lihaekspord“ kõigi lihakaupade töötletud ja töötlemata, samuti elusloomade — sigade ja veiste — ainus väljavedaja.

Ühingu ülesandeks on ka toornahkaubanduse korraldamine. Nähaosakonna ülesandeks on võtta kokku kõigist ühingu tapatööstusist toornahad ning samal ajal teostada ka toornahkade kokkuostmist ülemaaliselt ellukutsutud nahkade vastuvõtmispunktide kaudu. Toornahkade vastuvõtmispunktide pidajaiks on maal kohtadel peamiselt kohalikud kooperatiivühingud. Alates 1. I 39 anti toornahkade väljaveo kontrolli seaduse alusel toornahkade väljaveoks luba ainult Ühing „Eesti Lihaekspordile“.

Ühingu eksporttapamajad on võtnud vastu ja turustanud sigu, veiseid, vasikaid ja lambaid järgmiselt:

	1938	1937
Sigu	159 417 tk.	96 889 tk.
Veiseid	12 027 „	10 237 „
Vasikaid	49 614 „	37 166 „
Lambaid	22 957 „	14 052 „

Vastavalt läbikäigu suurenemisele on hoogsalt kasvanud ka ühingu väljavedu:

	1938	1937
Elussigu	kr. 7 901 937	3 377 654
Peekonit	„ 3 224 968	2 959 083
Sealihakonserve	„ 642 435	414 262
Maksa	„ 35 791	23 511
Sealiha ja selle saadusi	„ 4 239	4 517
Kokku sealiha ja selle saadusi	„ 11 809 369	6 759 027

	1938	1937		1938	1937
Veiseliha "	358 726	99 496	Türki "	6 885	—
Lambaliha "	246 157	96 381	Danzigi "	298	—
Mitmesuguseid konserve "	318 704	231 200			
Vasikaliha "	19 148	15 053	Kokku kr. 13 253 308	7 976 199	
Toornahku "	506 200	775 042			
Väljavedu kokku kr.	13 253 303	7 976 199			

Riikide järgi oli väljavedu:

	1938	1937
Saksa kr.	5 880 189	2 144 962
Inglise "	3 544 505	3 226 378
NSVL-u "	2 520 881	2 018 929
P.-Am. Ühendriigesse "	608 217	353 448
Rootsi "	433 850	152 106
Soome "	248 172	75 655
Norra "	5 659	4 090
L.-Aafrikasse "	2 368	632
Kreeka "	2 280	—

LÜHIUUDISEID. — SUNDRY INFORMATION.

Majandusministeeriumi Tööstusosakond andis loa kinnitatud projekti ja kirjelduse kohaselt.

● K. Rubel'ile, Tindi talus, Karksi vallas Viljandimaal asuva saeveski korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 25 töölit. Jõuandjaks lokomobiil 12 nominaal-HJ. Saetakse metsa ehitusmaterjaliks.

● Tallinna Linnavalitsuse Ettevõtete Osakonnale, Tallinnas Põhja pst. 27, Tallinna linna filterveevärgis, veevärgi pumbamajas ja veetornis asuvate veevärgiseadmete korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab kuni 21 töölit. Jõuandjaks 19 el.-mootorit 432,5 HJ. Varustatakse Tallinna linna filtreeritud joogi- ja tarbeveega.

● A/s-le „Port-Kunda“, tema Kunda linnas, Virumaal, asuvas tsemenditööstuses kipsi- ja klünkri eelmurdjahoone korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõtte selles osas töötab 2 töölit. Jõuandjaks el.-mootor 40 HJ. Purustatakse kipsi ja klünkrit tööstuse jaoks.

● A. Tõnisson & Ko-le, Tallinnas Simoni 3 asuva vasevalu- ja katelsepatöökoda ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõtte selles osas töötab 9 töölit. Jõuandjaks 5 el.-mootorit 6,5 HJ. Valmistatakse keskküttekatalaid, reser-

Peale väljaveoartiklite valmistab ühing oma tööstuses suurel määral kaupu siseturu jaoks. Müügid siseturul ulatusid m. a. ca 6,5 milj. kr-le. Siseturu varustamiseks on ühinguil oma kaupluste võrk. „Lühatsentraali“ nime all. 1938. a. oli ühinguil 54 oma kauplust ja kaupluste läbimüük tõusis ligi 4 milj. kr-le.

Hiljutipeetud ühingu asemikkudekogu koosolekul kinnitati m. a. tegevusaruanded. Ühtlasi selgus, et läha ning lihasaaduste väljaveos on saavutatud kõrgem seis, mis on olnud Eesti iseseisvusajal.

vuaare ja boilerid ning valatakse mitmesuguseid osi vesivarustisseadmetele.

● K/m-le „Georg Stude'le“, tema Tallinnas Pühavaimu 1 asuva martsipani-, šokolaadi- ja kondiitritööstuse korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 26 töölit. Jõuandjaks 15 el.-mootorit 9,9 HJ. Valmistatakse maiustisi šokolaa-dist ja martsipanist, kompvekke ning kondiitertöösadusi.

● J. Lorup'ile, Tallinnas Koplis, Bekkeri tehase hoones 84 asuva klaasitööstuse ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõtte selles osas töötab kuni 230 töölit. Jõuandjaks 28 el.-mootorit 112,0 HJ. Valmistatakse klaaskaupa.

● Chr. Park & Ko-le, Tallinnas, Kopli 8 asuva ning ümberkorraldatud kübara- ja tekstiiltööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 25 töölit. Jõuandjaks 8 el.-mootorit 16,5 HJ. Valmistatakse vilti ja viltkübaraid ning tekstiilkaupu.

● A/s-le „Linaprodukt“ tema Mõisakülas, Pärnumaal, asuvas ning ümberkorraldatud linavabrikus töötamiseks. Ettevõttes töötab 169 töölit. Jõuandjaks lokomobiil 150 HJ. Valmistatakse linast riidet ja lõnga.

● Eesti Metsa ja Tselluloosi a/ü-le tema Alavere vallas, Harjumaal, asuva jahuveski korraldamiseks ja sisseseadmiseks.

Ettevõttes töötab 1 tööline. Jõuandjaks veiturbiin 200 HJ. Jahvatatakse teravilja ning valmistatakse tangu ja kruupe.

● U/ü-le „Vikeri Tehased“, Tallinnas Narva m. 15 asuva elu- ja äriruumide sisustustööstuse korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 40 töölit. Jõuandjaks 8 el.-mootorit 16,3 HJ. Valmistatakse äri- ja eluruumide sisustist puust ja metalltorudest.

● R. Sarapile, Tartus Tähe 9 üleviidud ning ümberkorraldatud raamatuköitmis- ja tööstustöökojas töötamiseks. Ettevõttes töötab 5 töölit. Jõuandjaks 3 el.-mootorit 1,7 HJ. Tehakse raamatuköite tööalasse kuuluvaid töid.

● A. Tollile, Pärnus Vana-Sauga t. sisseseatud kalajahutööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 6 töölit. Jõuandjaks

düüsmootor 60 HJ. Valmistatakse kalapüügi ülejääkidest kalajahu.

● A. Plätzer'ile, Tallinnas Liivalaia 44 asuvas ning ümberkorraldatud klaasilihvimis- ja tööstustöökojas töötamiseks. Ettevõttes töötab 4 töölit. Jõuandjaks 5 el.-mootorit 5,4 HJ. Lihvitakse klaasi.

● Kehra-Pikva Kartuliühisusele Pikva asunduses, Harjumaal asuva piiritustehase korraldamiseks ning sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 3 töölit. Jõuandjaks aurumasin 10 HJ. Toodetakse piiritust ja selle kõrvalsaadusi.

■ Harju-Madise Kartuliühisusele tema Kloostri vallas, Amari asunduses, Harjumaal asuva piiritustehase korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 4 töölit. Jõuandjaks aurumasin 15 HJ. Toodetakse piiritust ja selle kõrvalsaadusi.

LAEVANDUS

PRAHITURG. — FREIGHT MARKET.

Laevade prahiturg kuni 2. juunini oli üldiselt loium, tendentsiga mitmel turul nõrgenemiseks. Siiski oli võrdlemisi mitmekesistel turgudel nõudmisi laevade järele ja kuna paikkumine ei olnud pealepressiv, olid veohinnad võrdlemisi püsivad.

Viljaveoturul koondus jällegi huvi L.-Ameerikale. Ent kuna veoandjad olid lähema mineviku suurte prahitimiste tõttu oma vajadused rahuldanud, oli tehinguid vähem ning hinnad lõdvenesid. Tehti juba üksikuid prahte aug-le. Hinnad olid 6—9 d üle miinimumi. Kokkuvõtete järgi veeti k. a. algusest kuni 25. maini Euroopasse 36,6 milj. qr. vilja m. a. sama aja 38,2 milj. qr. vastu. Kuid üksikute veoturgude järgi pilt muutub, kuna L.-Ameerika on taas saavutanud juhtiva osa. Nimelt veeti:

	1939	1938
L.-Ameerikast milj. qr. . .	12,2	6,9
P.-Ameerikast milj. qr. . .	12,1	16,9
Mustast merest milj. qr. . .	4,8	3,8
Austraaliast milj. qr. . .	2,1	7,0

Teisel viljaveoturgudel P.-Ameerika oli soigus, üksikuid prahte tehti miin.-hinnaga.

Ka L.-Aafrika maisivedu lõdvenes ja hinnad läksid veidi tagasi. Maksti, näit., Durbanist Antwerpeni/Rotterdam 16/6, Inglisest 18/-, Austraalia ja Musta mere viljaveol tehingud puudusid.

Teisel ookeanivedudel: suhkrudevadu Kuubast oli vaikne, hinnad alanesid 18/- eelmise 19/-20/- vastu. Vanarauatehinguid P.-Ameerikast Jaapani ja Euroopasse oli üksikuid eelmise hinnataseme juures.

Ida-vedudel tekkis sojaubade ja riisiprahitimisi. Ubadest maksti Dairenist Rotterdam 25/-26/-.

Vahemere/Musta mere basseini vedudel tegevus Vahemere maade veol oli võrdlemisi elav ning hinnad püsivad. Maksti: Bizerta-Middlesbrough 9/3, Bona-Middlesbrough 9/3 ja Bona-Glasgow 9/-.

Mustast merest oli üksikuid tehinguid NSVL-u sadamaist maade veol, hinnad veidi lõdvenemad, maksti: Poti-Boulogne 11/-.

Sütevool oli üldiselt tegevus elav, kuid üldise turgude lõdvenemise tõttu oli ka siin märgata hindade tagasiminekut, samuti Vahemere ja saartele kui ka osalt kontinendi vedudel. Viimased hinnad olid:

Bristoli kanal — La Plata	9/6 — 9/9
" " — Madeira	8/— — 8/6
" " — Aleksandria	8/9 — 9/—
" " — Alžäär	8/— — 8/6
" " — Gibraltar	7/6 — 8/—
" " — Lissabon	7/3 — 7/6
" " — Rouen	4/3 — 4/6
Inglise ida rand — Taani	5/— — 5/6
" " — Sise Balti meri	5/3 — 6/6
Gdynia/Danzig — Piräus	11/— — 11/3
" " — La Plata	15/— — 15/6
" " — Rootsi	5/— — 6/—

Metsaveoturul nõudmine tonnaaži järele püsis elav ning hinnad näitasid kõvenemist. Lisaks Balti/Valgemere metsaveole tuleb võrdlemisi rohkelt metsa Kanadast, kust hinnad samuti kõvenesid. Kuna omanikud on prahtimisega tagasihoidlikud ning metsaostud on tänava suuremad kui m. a.

ja metsahinnad tõusnud, oodatakse veelgi prahtide kõvenemist metsaveos. Viimase aja prahtimisest maksti:

500 Std. Kemi/Galway	55/— sept.
650 Std. Kotka/Portsmouth	37/6 juuni.
950 Std. Borgo/London	36/— juuli.
300 Std. Koivusaari/Wisbech	45/— mai.
750 Std. Wasklott/London	34/6 juuni.
950 Std. Kesk-Soome/Calais	34/— juuni.
700 Std. Gefle/London	34/9 juuni.
320 Std. Sundswall/Cork	50/— sept.
2000 Std. Viborg/Aleksandria	52/6 juuni.
650 Std. Maksalahti/Tyne	33/— juuni.

Ajalepinguprahtimisi oli peamiselt üksikuiks reisudeks või lähemaks ajaks. Tehtud prahtidest mai viimasel 2 nädalal nimetame: 9450 tn. dw. 12 kuuks 3/4½; 2200 tn. selftrimmer 6 kuuks £ 625.—.

PUNKRISÜTE HINNAD. — COAL PRICES.

Ühenduses nõudmise suurenemisega süeturul, mis oli seoses tagavarade soetamise ja sisetarviduse tõusuga tähtsamais L.-Euroopa riigis, tõusid mai jooksul ka punkrisüte hinnad Inglises, kontinendis ja ülemere-punkerduškohtades 1/—1/6. 1. juuniks olid ametlikud süte punkrihinnad tähtsamais punkerduškohtades:

Koht	Sort	Hind fob
London	Durham	28/6
Newcastle on Tyne	"	19/6

Koht	Sort	Hind fob
Hull	Washed steam	19/6—20/—
Methil, Burntisland	Scotch navigat.	18/6 — 19/0
Cardiff	Good through	20/6 — 21/—
Rotterdam, Amsterdam	Westf. U. S.	22/8 — 23/6
Antwerpen	"	23/— — 23/6
Gdynia, Danzig	Ül.-Sileesia	18/6 less 1/6
Kopenhaagen	Scotch	23/6
Gibraltar	Welsh	31/6
Aleksandria	"	37/6
Madeira	"	34/—
Tallinn	Poola	kr. 23.— — 24.—

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG. — BUTTER MARKET.

Võihindade liikumine toimus välisurgudel m. n. tõususuunas. Nii noteeriti meie võihinnaks Manchesteris 114—116 š cwt, mis on e. n. hinnast 6 š. kõrgem. Taani võihind kõvenes Londonis 122 š-le cwt. e. n. 119—120 š. vastu. Ka Saksast saadav hind näitas paranemist. Vastavalt hindade liikumisele ja väljaveetud võikoguste vahetõrude kujunemisele noteeriti meie eksportvõihinnaks 150 s. kg. s. o. 10 s. kg-kt kõrgemalt kui e. n. Tendents kindel.

Võiturseisundi paranemine toimus Inglises m. n. säärases ulatuses, et üksikuute turude hindade vahetõrred muutusid. Kuna ta-

valiselt Saksast saadud võihind on meil olnud veidi kõrgem kui Inglisest saadud hind, kujunesid m. n. võihindade vahetõrred teistsiks. Nii oli m. n. Inglisest saadud võihind kõrgem, kui saime Saksast, mis nähtus tõenäoliselt aga lähemal nädalail muutub taas endiseks.

Võitagavarade liikumine näitas mais Inglises langussuunda. Seejuures on k. a. võitagavarade seis väiksem kui m. a. samal ajal. Nii oli võitagavarade seis Inglises k. a. mai lõpul 738 000 kasti m. a. sama aja 900 000 kasti vastu ja pisut väiksem kui 1937. a. samal ajal.

Võitoodang ja väljavedu on Euroopa karjamaajandusmaits tänava näidanud erinevat liikumist. Nii oli, näit, Hollandist või väljavedu apr. 104 960 cwt., s. o. 19% suurem kui e. a. samal kuul. K. a. esimesel kolmandikul veeti Hollandist võid välja 307 795 cwt., mis on 21% suurem m. a. samast ajast.

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekoniturul püsib kuues nädal muutuseta seisund. Eesti peekoni kõrgema sordi noteering Londonis on endiselt 80 š tsn. Madalam hinnatase on tingitud suurenenud peekonipakkumisest. Eesti peekoni kõrgema sordi keskmine noteering oli k. a. esimese 5 kuu kohta 86 š tsn, m. a. samal ajal — 92 š tsn. K. a. esimese 5 kuu jooksul tõusis meie peekoniekspord Inglisse 1414 tn.-le 1,9 milj. kr. väärtuses 884 tn. 1,3 milj. kr. vastu m. a.

Kuigi alates 1. juunist on Vab. Val. otusega riiklikult kindlustatud ekspordivõhind kr. 1,60 senise kr. 1,90 vastu, olid siseturu-võihinnad m. n. peagu muutmata. K. n. tuleb aga siseturuhindade paratamatu kaasaminek kindlustatud ekspordivõihinnaga.

K. n. maksavad eksporditapamajad peekonigade eest endiselt järgmisi hindu:

Tapakaalud	1. sort	2. sort	3. sort	4. sort
60—72 kg.	100	95	89	Sise-
55,5—59 "	95	91	89	turu-
72,5—75 "	95	91	85	hinnad
75,5—80 "	91	87	84	

Elussigade hindadeks noteeriti:

120—160 kg. rasked	67 s.	eluskaalu-kg.
üle 160 " " "	61 " "	" "

TAPALOOMADE JA LIHATURG. — CATTLE AND MEAT MARKET.

Tapaloomade ja lihaturul kujunes pärast-pühadene nädal tapetud sea- ja vasikakauba pakkumiselt väikeseks millest tingituna ka hinnad nädala keskmiselt kerkisid sigadel kuni 6 s. ja vasikatel kuni 5 s. kg-lt. Kuna hinnatõus oli tingitud vähesest kaubapakkumisest, võib k. n. pakkumise suurenemise puhul ilmnedä väike tagasimineh hinnas.

Veiste pakkumise-nõudmise vahekorä jäi keskmiseks. Tendents rahulik.

Nädala keskmiselt maksusid suurmtüügil:

Suured pullid: rammusad 48—50 s. ja keskmised 46—48 s. kg; eluskaalu järgi 29—31 s. kg.

Väiksemad pullid: rammusad 47—49 s., keskmised 46—47 s. ja lahjad 44—46 s. kg; eluskaalu järgi 25—27—29 s. kg.

Lehmad ja härjad: nuumatud 53—57 s., rammusad 48—53 s., keskmised 40—45 s. ja lahjad 43—48 s. kg; eluskaalu järgi 17—25—32—34 s. kg.

Mullikad: nuumatud 52—57 s., rammusad 47—49 s., keskmised 45—47 s. ja lah-

jad 36—40 s. kg; eluskaalu järgi 20—26—29—34 s. kg.

Turustades veiseid lihakaalu alusel, kus nahk ja pudemed jäävad ostjale, tuleb noteeritud liha killo hinnale arvata naha ja pudemete arvel juurde 9—11 s.

Vasikad, tapetult ühes naha ja pudemetega, nuumatud 60—70 s., rammusad 55—60 s., keskmised 47—52 s. ja lahjad 40—45 s. kg; eluskaalu järgi vastavalt sordile 29—35—40—49 s. kg.

Sead, tapetult ühes peade-jalgadega maksusid: noored ja peekonkaalulised 80—86 s., rasvasead 76—80 s., lihasead 75—78 s. ja vanad suured emised 68—73 s. kg; eluskaalu järgi nooremad sead 60—63 s. kg.

Tapetud lambaid vähe ja maksusid: rammusad 50—55 s., keskmised 43—50 s. ja lahjad 35—40 s. kg.

Ekspordilambaliha-hinnaks noteeriti ekspordilambaliha noteerimiskomisjoni poolt eelolevaks nädalaks 105—110 s. kg; eluskaaluhinnaks franko saatejaam 44—47 s. kg.

TOORNAKADETURG. — RAWHIDE MARKET.

Toornahkadeturul püsib seisund endiselt kindel. Toornahkade hindade noteerimiskomisjoni koosolekul 2. VI s. a. Börsikomitee juures noteeriti toornahkade hinnad franko

vastuvõtupunkt 5. VI—11. VI s. a. järgmiselt:

Veisenahad, värsked I sort 70 s. II sort 63 s. ja praaknahad 50 s. kg, soolatud

nahad I sort 82 s., II sort 74 s. ja praaknahad 60 s. kg. Tendents kindel.

Vasikanahad, kuivad I sort kerged, värskelt kuni 3,5 kg kr. 3,50 tk., II sort värskelt raskemad kui 3,5 kg ühe kg hind kr. 1.10 ja III sort praaknahad kr. 1.75 tk. Tendents kindel.

Lambanahad — I sort OJ kr. 3.35 tk,

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

Kanamunahindade kujunemine toimus m. n. välisturul üldiselt e. n. tasemel. Nii oli meie kanamunade hind m. n. Inglises 8 š. 120 tk. (15,5 lb.) mis on võrdne e. n. hinnaga. Vastavalt välisturgudele saadavaile hindadele kujunes meie eksportmunade kalkulatsioonihind samuti endiseks, s. o. 52 s. kg. Noteeriti aga eksportmunade hinnaks 70 s. kg ja siseturumunade hinnaks 65 s. kg franko kogumispunkt. Siseturumunade hind tõusis seega 5 s. kg kohta.

Kanamunaturu-seisundit välisturgudel ise-

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahinnad püsisvad üldiselt eelmise nädala tasemel. Piimahindade noteerimiskomisjon Börsikomitee juures noteeris 5. skp. Tallinna kohta järgmised piimahinnad: I valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 12 s. l. ja müügil piimatööstustele 11 s. l. II valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 10 s. l. ja müügil piimatööstustele 9 senti liiter.

Vilude ilmade püsites on nõudmine piima järele väike, seepärast pole ka veel karjad kõikjal välja lastud, sest külma tõttu võiks karjatoodangus järsk langus esineda.

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

Teraviljahindade liikumine välisturul näitas mais ja ka m. n. üldiselt tõusutendentsi. Nii noteeriti m. n. teraviljahindadeks tähtsamal turgudel — rukis: Chicagos kr. 8.10 kv. ja Winnipegis kr. 7.50 kv. Nisuhinnaks noteeriti Liverpoolis kr. 8.60 kv., Chicagos kr. 11.— kr. ja Winnipegis kr. 9.14 kv. Maisihinnaks noteeriti Chicagos kr. 7.78 kv. See-ga on hindadetase näidanud üldiselt paranemist, kuid nisuhind Liverpoolis osutub veidi nõrgemaks kui e. n.

Teraviljaturuseisundi paranemine, mis toimus mais, näis suures osas rajatud ebasood-saile saagiväljavaatelle Argentiinas. Kuna

II sort J kr. 3.00 tk, III sort L kr. 2.25 tk, IV sort K kr. 1.75 tk, ja V sort praaknahad kr. 0.65 tk. Tendents kindel.

Hobusenahad I sort soolatud 17 kg ja üle ning värsked 20 kg ja üle kr. 11.00 tk, II sort soolatud alla 17 kg. ja värsked alla 20 kg kr. 8.00 tk ja III sort praaknahad kr. 5.00 tk. Tendents kindel.

loomustatakse praegu vaiksena, kuna nõudmine kanamunade järele näib osutuvat väiksemaks kui pakkumine. Seetõttu arvestatakse välisturul ka eeloleval nädalal ajutist hindade nõrgenemist, kuna sesoonne hindade paranemise algus jääb nähtavasti k. a. hiljemaks.

Siseturul maksusid m. n. kanamunad s. paar:

Tallinnas	9—10	Valgas	8—10
Tartus	10—12	Rakveres	8—9
Viljandis	8—9	Narvas	9—10

Rohukasv aga karjade väljalaskmist ei takistaks, sest eelmisel nädalal peagu üle maa sadanud vihma tõttu on rohi kasvanud jõud-sasti.

Väikemüügil maksus piim piimakauplustes möödunud nädalal senti liiter:

	I valik		II valik	
	pudelite	lahtiselt	pudelite	lahtiselt
Tallinnas	17—18	—	14—15	12
Tartus	16—17	13	—	10—11
Narvas	14	—	—	10
Viljandis	15	—	—	10—11
Rakveres	15	—	—	10
Valgas	15	—	—	10

nüüd avaldatud hinnang nisu kogusaagi kohta Argentiinas 1938/39. a. on siiski suurem, kui loodeti varem, näib see teraviljaturuseisundi arengule mõjuvat hinda nõrgendavalt. Teisalt loodetakse aga, et põhja-poolkeramais nisu kogusaak k. a. osutub väiksemaks kui 1938. a.

Siseturul maksusid teraviljad m. n. s. kg:

	rukis		nisu		oder		kaer	
	18	—20	22	—25	18—20	13—15	18—15	13—15
Tallinnas	18	—20	22	—25	18—20	13—15	18—15	13—15
Tartus	16	—	20	—23	15—16	9,5—10,5	10—12	10—12
Viljandis	16	—17	20	—23	13—15	10—12	10—12	10—12
Valgas	17	—	23	—	15—17	11—12	11—12	11—12
Rakveres	16,5—17	—	19,5—20	—	14—15	10—10,5	10—10,5	10—10,5

LINATURG. — FLAX MARKET.

Möödunud nädalal oli linapakkumisi vähe ning ketrajad näitasid vähest huvi linaostude tegemiseks. Hinnad püsivad endiselt kindlana.

Linahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 2. VI s. a. noteeriti linakokkuostuhinnad riiklike standardsortide alusel franko kokkuostja ladu kg.-lt s.:

	Võru- ja Petserimaal	Mujal Eestis
R	188	196
HD	129	137
D	120	118
OD	111	109

Võru- Petserimaal Mujal Eestis

LOD	102	100
H	98	91
Takk I sort	91	
Takk II sort	81	
Takk III sort	71	
Ehitustakk	15—20	

Võrreldes eelmise nädala hinnaga tõusis linahind siseturul kõigi sortide juures 3 s. kg.-lt ja takuhind 5 s. kg.-lt.

Kuna linatagavarad talundeis on lõpuks korral, on lina turuletulek õige väike.

KARTULITURG. — POTATO MARKET.

M. n. kartulite väljavedu oli kaunis elav. Nädala lõpul saadeti välja ca 2500 kv kartuleid, millest 2200 kv läks Rootsi ja ülejäänud osa Soome.

Esialgsete kokkuvõtete järgi mais võib kartulite väljavedu tõusta kuni 10 000 kv 33 800 kv vastu 1938. a. mais. K. a. mais veeti Soome ca 1700 kv 2120 kv vastu ja Rootsi ca 8000 kv 12 500 kv vastu 1938. a. mais.

Seega väljavedu vähenes mõlemasse riiki. M. a. mais sama palju kui veeti Soome ja Rootsi kokku, läks veel Norra. K. a. sinna ei veetud üldse kartuleid.

K. n. on veel mõned purjekad Rootsi minemata. Samuti saadetakse Rootsi kartuleid veel ka Tallinna ladudes olevaist tagavaradest.

M. n. tuli Stokholmi turule rohkesti oma maa kartuleid, mispärast oldi meie kartulite ostmisega tagasihoidlikud. M. n. siit saadeti kartulid müüdi e. n. tehingute alusel.

Lääne rannas kartulite hinnad näitasid tõusu, üksikuis kohtades põiklikkude kartulite eest maksti kuni kr. 4.00 kv.

Viru rannas on kartulite väljavedu tagasihoidlik. Kartulite hinnad on lüüdnud veidi alla, peamiselt maksti põllumeestele ca kr. 3.00 kv.

Väikese nõudmise tagajärjel randades oli kartulite pakkumine raudteejaamades ja vabrikutes suur.

Tärgklisevabrikud m. n. alandasid hindu, makstes põllumeestele 10 s. tärgklise-kg e. n. 13—15 s. vastu. Kartul on juba osalt oma väärtusest kaotanud ja välisturgudel nõudmine meie tärgklise järele on väga tagasihoidlik, millest on tingitud ka kartulihinna langus.

Kartulihindade noteerimiskomisjoni koosolekul 5. VI 39 noteeriti Börsikomitees järgmised hinnad:

Söögikartul raudteejaamades kr. 3,10—3,30 kv. Viru rannas kr. 3.00 kv ja Lääne rannas kr. 3,50—4,00 kv.

Tööstuskartul tärgklisevabrikuis 10 s. tärgklise-kg.

Tendents vaikne.

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

M. a-se köögivilja pakkumine jääb päev-päevalt järjest väiksemaks ja värsked aedviljad vallutab turgu. Harulduseks muutub juba peakapsas, harva mõnel üksikul müüjal on teda mõned pead veel säilinud ja neist küsitakse kuni 2 kr. kg. Müüjale on ilmunud aga uudisartikliina juba värsked lillkapsas, millest nõutakse 35—100 s. tk. Samuti esmakordselt

võis näha 5. VI müügil värsket porgandit, mille kimbust nõuti 20—25 s.

Kitresti langeb iga nädalaga rabarbrihind, kuna seda vabast maast saadult tuleb järjest enam müüjale. Rabarbrist nõutakse praegu 10—20 s. kg, mis on võrreldes m. n. hindadega ligi pool odavam. Teiste aedviljade hinnad on muutunud vähe.

Tallinna turul maksusid jaemüügil 5. VI:

	s. kg.		s. kg.
Õunad, välism.	160—170	Peet	15—20
Õunad, kodum.	120	Kaalikas	15—20
Jõhvikad	30—35	Porgand	25—40
Sibulad, vene	25—30	Kõrvits	35—40
Tippisibulad	140	Rabarber	10—20
Hapukapsas	90—35	Salat	80—100

Spinat	60—70	Kurgid, värsk.	10—70
Tomat	300—350	Kurgid, hapend.	3—7
Aedoad	200—250	Kurgid, marineer.	5—8
Spargel	200—225	Rohel. sibulad	2—5
Kartul, värsk	200	Lillkapsad	35—100
		Aedmaasikad	10
			s. kimp
Apelsinid	10—20	Redised	5—10
Sidrunid	7—8	Porgandid	20—25

KALATURG. — FISH MARKET.

M. n. kalakauba väljavedu kalasaagi, eriti angerjasaagi, vähenemise tõttu kujunes väiksemaks.

Nädala kestel veeti välja kala ja kalakaupu 42 830 kg, sellest koha 13 870 kg, haugi 6850 kg, angerjat 4880 kg, latikat 9300 kg, lõhe ja iherust (mereforell) 350 kg ning kalakonserve 8080 kg.

Koha läks Rootsi 4450 kg, Saksa 8770 kg, Šveitsi 200 kg ja Poola 450 kg. Koha, peamiselt merevetest (Pärnu ja Matsalu lahe toodangust), rannikul maksti 65 s. kg.

Haugi veeti välja Rootsi eluskalana, 3150 kg ja värskena 900 kg, Poola 1650 kg ja Šveitsi 650 kg. Haugist maksti rannikul 25 s. kg.

Angerjat eksporditi värskena jääpakendis Saksa 4880 kg.

Latikat läks Soome 7000 kg ja Poola 2300 kg.

Kalureile maksti 15—17 s. kg. Väikesel kogusel veeti välja ka lõhe ja iherust.

Suurem kogus 355 kasti — 8080 kg kalakonserve sprotte õlis läks Hamburgi kaudu Prahasse.

Siseturukalakaubandus. Kauba rohkuse ja tarbijale rahuldavate hindade tõttu arenes kalaturul väga elav tegevus. Nädala lõpul oli müügitoodud värsket kala kõik realiseeritud. Eriti rohkesti oli müügil sisevete kui ka Pärnu lahe ahvenat, millist pakuti Tallinna ja Tartu turudel suuruse ja valiku järgi 10—25 s. kg. Pärnu lahe rannikul maksti kalureile 2—10 s. kg.

Latikasaak jäi nädala lõpul väiksemaks, kuid müügihind püsis endiselt 20—30 s. kg.

Haugi suures valikus — 25—40 s. kg. Tartu kalahallis pakuti elushaugi 40—45 s. kg.

Vimbu rahuldaval kogusel, hinnaga 25—40 s. kg. Pärnus maksti kalureile 15—20 s. kg.

Lõhe, iherust ja koha müügil vähe.

Pärnu lähes suurenes kohasaak, kuid et välismaal meie kohale on nõudmisi, läheb suurem osa toodangust väljaveoks.

Koha, I valik, müüdi 90—100 s. kg, II valik — 75—90 s. kg, Narvas 100 s. kg.

Tallinnas ja Tartus oli müügil mere (Pärnu lahe) kiisku, hinnaga 20—25 s. kg.

Räimekaubandus. Kevadine räimekalastus-hooaeg on jõudnud haripunktile, peagi algab tagasimine ja 2—3 nädala pärast on sellel lõpp. Senini on rääimesaak olnud rahuldav, paiguti isegi suurem m. a-st, mistõttu sisemaa on võrdlemise küllaldaselt varustatud rääimega. Nõudmine jääb väiksemaks, mis omakorda mõjustab hinnalangust. Nii langes Lääne-Pärnu piitigirajoonis rääimehind 10—15 s. mõõt (8 kg), kuna m. a. samal ajal püsis madalam hind, 24 s. mõõt ja kõrgem 30—40 s.

M. n. tuli Pärnu kalasadama kaudu müügil 328 000 kg rääime, osa läks kalajahu valmistamiseks, väiksem osa soolamiseks, ülejäänud veeti sisemaale.

Nädala algul maksti kalureile 15 s. mõõdust (8 kg), nädala lõpul ainult 10 s. m.

Haapsalu kalasadamas rääime müügil rohkesti, kalureile maksti 10—15 s. mõõdust. Nädala lõpul suurenenud nõudmise tõttu tõusis hind 20 s. mõõt.

Puise rannas areneb rääimesaak stabiilselt; päevas 10.—12 000 kg.

Osa toodangust läheb soolakala valmistamiseks, suurem osa tuleb Tallinna turule veoautodega värskena. Rannikul maksti 15—18 s. mõõdust, üksikul juhul 20 s. (mõõt 8 kg).

Viru ja Harju rannikvetes liigub üksikuid rääimeparvi. Suuremaid rääimesaake ei ole teada. Narva lahe kalastus andis keskmiselt 1500—2000 kg rääime päevas.

Kalureile maksti võrdlemisi kõrget hinda — 10 s. kg, kuna Narva turul müüdi 13 s. kg.

Tallinna kalasadama kaudu tuleb räämi müügile õige piiratud kogusel: päevas kuni 1000 kg. Tallinna turul püsis räämehind 10 kuni 12 s. kg, kaugemaist mandadest toodud nõrgema mihusega rääme pakuti 6—8 s. kg.

Tallinna turul müüdi rääme keskmiselt 10.—15 000 kg päevas.

Tursakaubanduses valitses nõrk tegevus. Rääme rohkuse ja madalate hindade tõttu ei ole tursakalastus tasuv. Tallinna turul müüdi turska terve kalana 5—8 s kg, lõigatult 10—12 s. kg.

Kalakaubahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 5. VI k. a. noteeriti järgmised elus- ja värsket kala kokkuostuhinnad:

1. Angerjas, elus eksportkõlblik paigandgerjas (kollane) 130 s. kg fr. rannik. Tendents kindel.

2. Koha, värsket eksportkõlblik alates 38 sm pükik — 65 s. kg fr. rannik. Tendents rahulik.

3. Haug a) värsket eksportkõlblik valik 1—3 kg 20 s. kg fr. rannik; b) elus, sum-pades eksporditav 25 s. kg fr. rannik. Tendents: tagasihoidlik.

Tähtsamate kalaliikide turuhinnad s. kg.:

	Tallinnas 3. VI	Tartus 3. VI	Narvas 2. VI
Lõhi, värsket	250—350	—	—
Iherus,	125—200	—	—
Angerjas,	120—180	120—180	—
Koha, I valik,	90—100	65—80	100
Koha, II valik,	75—90	—	—
Siig,	60—100	—	—
Haug,	25—40	25—35	35—40
Latikas,	20—30	20—35	30—40
Ahven,	10—30	10—25	20—28
Linask,	30—40	50	50
Koger,	—	35—40	—
Vimb,	25—40	—	25—30
Säinas,	—	20—25	—
Särg,	10—20	10	—
Kiisk,	20—25	20—25	25—30
Rääm,	8—12	10	18
Kõlu,	20—22	—	—
Tursk,	6—12	—	—
Lest,	20—30	—	—

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

LÄTI.

Piirituse tarvitus Lätis apr. 1939.

Latvian Alcohol Consumption in April, 1939.

Piiritusmonopoli andmeil tarvitati apr. 1939. a. joomiseks enam kui 360 000 l, tehniliseks ja arstlikuks otstarbeks 80 000 l ja kütteaine „latol“ segamiseks 0,5 milj. l, see-

ga kokku üle 0,9 milj. l 3,8 milj. lat. väärtuses. Võrreldes märtsiga 1939. a. on piirituse tarvitus vähenenud kõigil aladel.

Puuturg. — *Latvian Timber Market.*

Läti metsade peavalitsus lubab 1939/40. a. raaiuda ainult 4,15 milj. tihm metsa. Põllutöeministeerium on võtnud oma eelarvesse selle metsa müügi arvel 20,8 milj. lat. tulu. Raiealangi vähendamise eesmärgiga loodetakse mõjustada ostjaid pöörama puujätete kasutamisele suuremat tähelepanu. Põletispuu tarbimist tahetakse järjest enam piirata, asen-

dades põletisturbaga. Nii kasustas raudteevalitsus 1938. a. enam kui 17 000 tn turvast kütteks. Valitsus püüab kõigi abinõudega tösta turbatootmist. Liepāja lähedal ehitatakse 1939. a. kestel moodselimate masinatega varustatud turbatööstus 8000 tn aastatoodanguga.

Tollialandus tekstiilkaupadelt.

Latvian Customs Duties Reduced on Textile Goods.

Valitsuse poolt hiljuti vastuvõetud tollitariifi muudatus käib peamiselt siid- ja puuvillakangaste, lõngade, sukkade, kinnaste,

kaelasidemete ning valmisriietusesemete kohta. Puuvillakangailt on alandatud tolli 24 latilt 15 latile.

Ekspordivõihinna alandamine. — *Export Butter Prices Reduced in Latvia.*

Valitsus määras I sordi või hinnaks 2,10 lat. eelmise hinna 2,30 lat. vastu.

Lõikustööde mehhaniseerimine. — *Mechanisation of Harvesting Work in Latvia.*

Põllutöeministeerium kavatses hankida 20 uut moodset rehepeksugarnituuri ja anda neid kasutamisele peamiselt I.-Lätis, kus talunikud ise ei jõua muretseda sääraseid masinaid. Garnituurid antakse üle põllunduslikele seltsidele, millised korraldavad masinate kasutamist üksikute talunike poolt.

Valitsuse otsuse kohaselt saab iga talupidaja, kellel on traktor, traktori käivitamiseks 5000 l odavat kütteainet aastas. 4-santimeetiline juurdemaks toimub ratsionaliseerimisfondist.

LEEDU.

Leedu väliskaubandus k. a. esimese 4 kuu jooksul.

Lithuanian Foreign Trade in the First Four Months of the Current Year.

Esimese 4 kuu jooksul ekspordis Leedu kaup 72,98 milj. liti eest 87,49 milj. liti vastu m. a. samal ajal ja impordis kaup 57 milj.

liti eest 70,21 milj. liti vastu m. a. samal ajal. Impordi ja ekspordi tagasiminekut seletatakse Klaipeda territooriumi kaotusega.

Kaubandustööstusettevõtete arv Leedus.

Number of Commercial Industrial Enterprises in Lithuania.

Leedus arvestati 1. V s. a. 3 046 kaubandustööstusettevõtet; sellest arvust 2 500 ettevõtet ühe omanikuga, 120 aktsiaseltsi, 417 ühingut ja 19 muulaadilist ettevõtet. Neist

ettevõttest oli 2 453 kaubandusettevõtet, 440 tööstusettevõtet, 196 segaettevõtet, 11 krediitiasutist ja 46 muulaadilist ettevõtet.

Leedu kaubaliikluse ümberkujunemine. — *Reorganisation of Lithuanian Goods Transport.*

Kuni Klaipeda territooriumi liitmiseni Saksa külge 85% kogu leedu väliskaubandusest läks Klaipeda sadama kaudu. 22. III alates 55% impordist ja 58% ekspordist toimub nüüd Läti kaudu. Enne 22. III veeti

Läti kaudu sisse kõigest 10% ja välja — 9%. Kaubaliiklus Klaipeda ja Kretinga sadama kaudu on langenud 27% ekspordi ja 31% — impordi kohta.

Piimatoodangu tõstmine Leedus. — *Increase in Lithuanian Milk Production.*

Leedu põllutöökoda omistab erilist tähelepanu maa piimatoodangu tõstmisele. Piimameiereidele antud rahaline toetus 1938. a. ulatus 143 491 lit. Sellest summast kulutati uutele ehitusile 39 905 lit., masinate ostmi-

seks 54 218 lit., arteesiaakaevude ehitamiseks 38 030 lit., vee ärajuhtimistorustikkude ehitamiseks 4 941 lit. ja kaseiniivalmistamisaparaatide sisseseadmiseks 10 397 lit.

ROOTSI. Veise- ja loomalihaturg Rootsis. — *Swedish Cattle and Meat Market.*

Rootsis tapeti loomi m. a. järgmiselt (1000 tk.):

	1938	1937
Veised	376	347
Suured vasikad .	496	466
Väikesed vasikad	438	412
Lambad ja talled	157	158
Sead	1 477	1 483

1938. a. oli loomade paikkumine suurem kui 1937. a. Põhjused on siin mitmesugused. Ka suu- ja sõratõve tõttu tapeti enam loomi kui e. a. Sigade paikkumine oli 1938. a. seevastu veidi väiksem kui 1937, sest 1937. a. pandi kehtima kitsendavad määrused madalate sealihahindade tõttu.

Loomade ja sigade hinnad olid keskmiselt 7% kõrgemad kui 1937. a. Suhteliselt suuremat tõusu näitas sealihahind, samuti vähemväärtusliku loomaliha hind. Loomahindade tõus näitas siiski langust nahkade hinna tugeva tagasimineku tagajärjel.

Väliskaubanduses toimus 1938. a. mõningaid muudatusi. Peekoniekspord Suur-Britti

püsis peagu samal tasemel nagu 1937. a., kuid sigade ekspord Saksa vähenes ja eksporditi vaid 21 000 siga (1937. a. 30 000). On märkimisväärne, et 1938. a. märtsis eksporditi Taani 7 000 pörsast.

Mitmesuguse liha sissevedu Rootsi toimus järgmiselt (tn):

	1938	1937
Lambaliha, värsked . .	569	573
Lambaliha, soolatud .	41	32
Hobuseliha, värsked . .	15	20
Hobuseliha, soolatud .	775	820
Veiseliha, värsked . .	1 153	1 273
Veiseliha, soolatud . .	1	1
Sealiha, suitsutatud . .	2	2
Sealiha, värsked . . .	265	68
Sealiha, soolatud . . .	1 924	1 646
Lihakonservid	659	1 037

Et liha sissevedu püsis 1938. a. peagu samal tasemel nagu 1937. a., seletub Rootsi kehtivate kaubanduslepingutega, eeskätt Soome ja Eestiiga. Soolatud liha sissevedu näitab väikest tõusu, kusjuures on tegemist sisseveoga L.-Ameerika riigist.

NORRA. Norra väliskaubandus 1939. a. — *Norwegian Foreign Trade in 1939.*

Norra sissevedu apr. 1939. a. oli 103 milj. kr. (1938. a. 106 milj.) ja väljavedu 58 milj. kr. (1938. a. 54 milj.). Seega on sisseveo ülekaal 45 milj. kr. (1938. a. 52 milj.).

1939. a. 4 esimesel kuul oli sissevedu 404 milj. kr. (1938. a. 408 milj.) ja väljavedu 253

milj. kr. (1938. a. 261 milj.). Sisseveo ülekaal oli seega 151 milj. kr. (1938. a. 147 milj.).

Sisseveos olid esikohal: laevad 60 milj. kr. (1938. a. 63 milj.); teravili 12 milj. kr. (1938. a. 23 milj.); kütteained 42 milj. kr. (1938. a. 43 milj.); raud ja teras 26 milj. kr. (1938. a. 19 milj.).

ŠVEITS. Šveitsi majanduse ülevaade. — *Swiss Economic Conditions.*

Rahandus. I. I — 30. IV 39 langes rahvuspanka kullatagavara 419 miljoniga 2471 milj. frangile. Samal ajal tõusid kaetud deviisid 9 miljoniga 260 milj. fr-le. Samuti suurenes rahakäive: apr. lõpul 1939. a. 1773 milj. fr., jaanuari lõpul 1939. a. 1651 milj. fr. ja apr. lõpul 1938. a. 1538 milj. fr. Rahakäibe suurenemist põhjustas peamiselt elatusvahendite tagavarade soetamine. Tõenäoliselt oleks rahvuspank andnud välja enam pangatähti, kui välismaalt ei saabu- nuks tagasi šveitsi pangatähti suurel arvul.

Riigi sissetulekud. 1939. a. 4 esimesel kuul oli šveitsi tollivalitsuse sissetulek 89 milj. fr. (1938. a. 82 milj.). Tempelmaksu laekus samal ajal 29,5 milj. fr. (1938. a. 26,2 milj.). Liidu raudtee puhassis- setulek oli umbes 500 000 fr. suurem kui 1938. a. samal ajal. Postivalitsuse sissetulek oli 1,2 milj. fr. ja telegraafi- ning telefoni- valitsuse sissetulek 1,6 milj. fr. suurem kui 1938. a. samal ajal. Tollitulu suurenemise põhjuseks on suurenenud suhkru, veinide, rana ja mootorõlide sissevedu ning tollimäära tõstmine teraviljalt.

Väliskaubandus. 1939. a. 4 esi- mesel kuul oli sissevedu 539,6 milj. fr. (1938. a. 524,1 milj.) ja väljavedu 442,1 milj. fr. (1938. a. 413 milj.). Väljaveo poolel suurenes puuvillakangaste, masinate, instru- mentide, aparaatide ja keemiatööstussaadus- te väljavedu. On märkimisväärne, et aastaid kestnud sisseveo vähenemine on jäänud nüüd ära. Hulgikaubandushindade ja elatusmaksu- musindeksid näitavad kergelt tagasiminekut.

Šveitsi piimatootjaile antava riigi toetuse ajutine jätkamine.

State Subsidies to Swiss Dairy

Šveitsi liidunõukogu, kelle esitis piima- hinna kindlustamiseks kantonide poolt lü- kati tagasi, on kuni 31. VII 1939 küsimuse ajutiselt lahendanud seega, et šveitsi piima-

Hulgikaubandusindeks arvestati jaan. 1939. a. 106 ja apr. 1939. a. samuti 106. Jaekauba- dusindeks oli jaan. 137 ja apr. 136. Põllun- duslike toodete hinnaindeks oli jaan. 119, apr. langes aga 117-le. Eriti on tähelepanav sise- ja välismaiste kaupade hindade vahe suure- nemine. Kui sisemaised hinnad püsisid 1938. a. tasemel, siis sisseveokaupade hinnad lan- gesid, nimelt nisuhinna languse tõttu maail- maturul.

Põllumajandus. Taliviljade alal oodatakse eriti head lõikust. Suu- ja sõra- töbi on mõningais kohtades peagu täie- likult kadunud. Osaliselt ilmneb tapaloomade hindade paranemine. 1938/39. a. talvel oli metsamajandus tulukam kui 1937/38. a. tal- vel, kuna puiduhinnad olid kõrgemad. Võib märgata ka suuremat nõudmist šveitsi puidu- le, mistõttu on tunduvalt suurendatud raie- lanke.

Ehitustegevus. On suurenenud ka ehitustegevus šveitsi suuremas linnus. 1939. a. I veerandil ehitati 1971 uut korterit 909 vastu 1938. a. samal ajal, suurenemine seega ligikaudu 86%.

Tööstus. Tööstus oli hästi koorma- tud, eriti metalli- ja masinatööstus. Uuri- tööstuses on seevastu ülekaalus vähekoorma- tud vabrikud. Samuti kurdetakse osaliselt ka villa-, siidi- ja kunstsiiditööstuste poolt ebarahuldavat olukorda. 3% tööstusist on kõrgendanud töötasu keskmiselt 5,4%.

Tööturg. 1938. a. talvel oli 84 000 töötut, apr. lõpul 1939. a. vähenes see arv 32 800-le.

Farmers Temporarily Continued.

tootjate keskuhisuse käsutusse andis üldi- sist liidu summadest kolm miljonit franki avansina ja neljandiku söögiõlide, rasvade jne. hinnalisadelt saadavaist sissetulekuist.

ISLAND.

Sisseveokitsenduste kaotamine Islandis.

Import Restrictions Abolished in Iceland.

Islandi uus valitsus kavatses kaotada kehtivad kaubanduslikud kitsendused. Sel alal on tehtud esimene samm sellega, et va- litsus lubab kivisõe, soola, õlide, bensini, raa-

matute, ajakirjade ja ajalehtede vaba sisse- vedu. See vabade kaupade nimistu hõlmab ligikaudu 29% Islandi üldsisseveost.